

Samenvatting geschiedenis Stichting Kaap Hoorn-vaarders

foto: W.L. van der Waal

Sint Jozefhuis, oktober 1994

Oudheidkamer

Sinds 1990 zetelt de Stichting Nederlandse Kaap Hoorn-vaarders in de maritieme Oudheidkamer die is ondergebracht in de historische Regenten- en Regentessenkamer van het Sint Jozefhuis uit 1773 aan het Achterom 17 in Hoorn. Daar beheert de stichting een klein museum met scheepsmodellen, zeekaarten, scheepsportretten en antieke nautische instrumenten. Ook is er een bibliotheek ondergebracht. De stichting heeft als doel het in brede kring levend houden van de herinnering aan de grote zeilvaart en in het bijzonder die rond Kaap Hoorn als historisch hoogtepunt van zeemanschap. Anno 2021 is de Oudheidkamer elke woensdag van april t/m september van 11.00 - 16.00 uur geopend en in juni, juli en augustus ook op zondag van 13.00 - 16.00 uur. Bezoek van groepen kan na contact ook op andere tijdstippen plaatsvinden. Bij die gelegenheid staat de deur van de indrukwekkende entree van het Sint Jozefhuis open en hangen de vlaggen uit om bezoekers te verwelkomen. Tevens worden er in de grote hal toepasselijke afbeeldingen geplaatst.

Oprichting en opheffing in St. Malo, Frankrijk

Naast de Nederlandse vlag hangt hier een vlag met het opschrift: 'A.I.C.H. ST. MALO', (Amicale Internationale des Capitaines au Long Cours Cap Horniers), verwijzend naar de Franse stad St. Malo waar in 1937 door een aantal Franse kapiteins van zeilschepen een internationale vriendenclub van Kaap Hoorn-vaarders wordt opgericht. Na WOII kunnen ook kapiteins en later zelfs zeelieden van lagere rangen uit andere landen die de kaap per zeilschip hebben gerond zich aansluiten, maar uiteindelijk wordt deze club wegens het overlijden en de voortschrijdende ouderdom van veel leden in 2003 ontbonden.

Achtergrond oprichting

Kaap Hoorn ligt op een eilandje in Chili en vormt het zuidelijkste puntje van Zuid-Amerika. De kapiteins die in 1937 tot de oprichting van de vriendenclub besluiten, voelen zich zeer met elkaar verbonden, doordat zij de gevaarlijke ronding van Kaap Hoorn onder de daar heersende extreme weersomstandigheden met ongekend hoge windsnelheden, krachtige zeestromingen en onstuimige zeeën met tot 20 meter hoge golven hebben overleefd. Volgens Europese statistieken zijn rond Kaap Hoorn meer dan 800 schepen

vergaan en moeten meer dan 10.000 mensen daarbij hun leven verloren hebben. Dat betekent dat zich rond Kaap Hoorn het grootste scheepskerkhof ter wereld bevindt. Ter herinnering aan de slachtoffers staat er op de kaap een monument met de afbeelding van een albatros, van oudsher het symbool van de Kaap Hoorn-vaarders. Albatrossen volgen schepen vaak over lange afstanden en volgens een oud bijgeloof nemen de zielen van op zee gestorven zeelieden de gedaante van deze vogels aan.

Oprichting Nederlandse tak in Hoorn

De Nederlandse afdeling wordt in 1959 in de Kapiteinskamer van het Statenlogement, het toenmalige stadhuis van Hoorn, opgericht als 'Vereniging van Nederlandse Kaap Hoorn-vaarders'. Hoorn wordt verkozen tot standplaats; de kaap is namelijk in het jaar 1616 door de ontdekkers Le Maire en Schouten, op zoek naar een nieuwe route naar Azië, uit eerbied voor de thuishaven vernoemd naar Hoorn. Met uitzondering van Jacob en Daniel Le Maire, expeditieleiders/kooplieden uit Amsterdam, waren alle andere opvarenden inwoners van Hoorn en enkele dorpen daaromheen. De vereniging wordt in de jaren 1980 echter met uitsterven bedreigd en is derhalve in oktober 1985 omgezet in een stichting waartoe ook geïnteresseerden in de historie van de zeevaart als begunstigers toe kunnen treden. De stichting heeft ruim 360 begunstigers en 75 relaties uit binnen- en buitenland.

N.B. Het uitgebreide archief van de vereniging is ondergebracht in het Westfries Archief (nr. 0618).

Activiteiten

Heden ten dage ontvangen kapiteins van zeilschepen, na een erkende ronding volgens het KH-reglement, de titel Kaap Hoorn-schipper en sinds 1998 ook de zgn. Kaap Hoorn-trofee, die door de Gemeente Hoorn ter beschikking is gesteld en door de burgemeester uitgereikt wordt. Voor de kapitein en vaste bemanningsleden van de schepen is er een herinneringsmedaille met een certificaat van de stichting. Elk jaar uiterlijk in november organiseert de stichting voor de leden een bijeenkomst in de historische Oosterkerk in Hoorn met interessante lezingen, een boekenbeurs en de uitreiking van trofee, penning en certificaat. Aansluitend is er altijd een optreden van het shantykoor 'Kaap Hoorn' met toepasselijke oude zeemansliederen, gevolgd door 'Schoot Aan' (een aperitief) en een 'labskousmaaltijd' (een traditioneel zeemansgerecht) als onderdeel van een warm en koud buffet. Hoogtepunt van de bijeenkomst is het jaarverslag van de stichting, waarbij meestal een Kaap Hoorn-reispublicatie wordt gepresenteerd evt. met bijbehorende nautische onderwerpen.

400 jaar Kaap Hoorn

In 2016 was het 400 jaar geleden dat Le Maire en Schouten de route via de kaap ontdekten. Ter herinnering daaraan is in de zeemuur tussen de Hoofdtoren en het Oostereiland een gedenksteen geplaatst.

Zie: <https://www.oudhoorn.nl/actualiteit.php?id=01871> .

Nettie de Roos, maart 2021

Zie ook:

- <https://www.kaaphoornvaarders.nl/> incl. Duits- Frans- en Engelstalig gedeelte, vele detailgegevens, publicaties, KH-rondingsreglement, afbeeldingen, jaarverslagen etc.
- https://www.oudhoorn.nl/kwartaalblad/pdf/oud_hoorn_2015_2.pdf .